

Обраќање на МО Шекеринска на Панелот: Нема одржливи мир и безбедност без вклученост на жените во одлучувањето

**„Преспа форум дијалог“ – Охрид
01.07.2021 година**

Ми причинува огромно задоволство да ве видам во толку голем број и покрај сè и особено да ве видам овде во мојата изборна единица каде припаѓаат и Охрид и Преспа, така што ова ќе биде огромен поттик за враќање во нормала и враќање на туризмот, што е важен дел од нашата економија, и област каде што многу жени исто така заработуваат свои пари.

Дозволете ми да кажам дека навистина сум среќна кога видов многу луѓе во 09.30 часот за прашање поврзано со жени, мир и безбедност, иако се прашувам дали половина од просторијата е исполнета од луѓе што доаѓаат од Министерството за одбрана, ви благодарам што се придруживте.

Веројатно, ако бев љубезна со нив, ќе останев на планот и на своите белешки и ќе започнав со ова - новиот акционен план што го произведовме, а всушност најголемиот дел од работата беше направена од мажите и жените и навистина малку многу добри мажи кои ни помогнаа.

И, ако ги прелистате страниците на овој акционен план, ќе видите амбициозна агенда, ќе видите неколку резултати, но исто така ќе видите дека останува уште многу работа.

И бидејќи навистина верувам дека жените, мирот и безбедноста (ЖМБ), или генерално жените при донесувањето одлуки е толку динамично, емотивно и контроверзно прашање, простете ми што не зборував премногу на моите белешки. Тие одржаа одличен говор, но денес се сретнав со неколку луѓе, што ме заморија.

Мораме да кажеме дека родовата еднаквост, ЖМБ станаа дел од нашиот свет на политичка коректност, и тоа е одлично затоа што, пред 20 години кога започнав со политика, тоа не беше случај.

Кога за првпат бев избрана во парламентот, тоа беше навистина многу осамено место за жените, особено за младите жени. И, сигурна сум дека и денес е тешко за младите жени, но не е толку осамено и не е област каде што треба да се криете затоа што сте жена и каде што имате малку поинаков поглед.

Ова се смени и јас сум навистина среќна за ова и имаме многу жени и мажи на кои треба да им се благодариме.

Но, верувам дека го поткопуваме фактот дека ова се однесува на одредени сегменти во нашите општества, па затоа не зборувам за Северна Македонија, дури не зборувам ниту за Западен Балкан, па дури и во европските општества, ова за некои луѓе е се уште контроверзно прашање. И затоа што е емотивно и затоа што имаат намера да внесат многу емоции во борбата, верувам дека и вие треба да го сторите истото, дека треба и денес да зборувате за стравот и крвта што стои зад

вашите борби и зад нашите борби. И затоа, како што велам, ќе го ставам на страна потребниот административен јазик на ЖМБ поради дипломатските нијанси, поради преговорите меѓу земјите и тоа што сум министер во една земја, особено министер за одбрана, можам да зборувам повеќе отворено за одредени прашања кои сè уште се проблем.

И јас верувам дека големата вредност на резолуцијата, што беше резолуција на ООН, а која понатаму исто така беше имплементирана од НАТО, беше да се зајакнат две важни пораки.

Првата важна порака беше дека жените можат да имаат што да додадат во дискусијата за мирот и безбедноста, тие можат да дадат свој придонес. И тука не станува збор само за квотите; тука не станува збор само за бројките. Станува збор за различните навики, различната, би можела да кажам, политика, различниот стил што го донесуваме на маса и би сакала да искористам два примери:

Барем врз основа на моето искуство и сигурна сум дека знаејќи многу од жените тука, секоја од нив има бројни приказни.

Избрана сум за министер за одбрана уште во 2017 година, на многу начини ова беше прв - прва жена, прва по подолг период, доаѓам од попрогресивна партија, веројатно затоа избраа жена наместо маж, и бев свесна дека иако бев присутна во политиката подолг временски период, постоеше одредено двоумење и скептицизам. Доминантна машка професија, со прашања дали служевте во Армијата, дали навистина знаете за што станува збор ... Знаев дека треба да се соочам со овој скептицизам, знаев дека ние како тим мора да работиме 10 пати повеќе за да ја постигнеме целта. Но, 3 години или 4 години подоцна, дури и вие ги познавате мачо-мажите не само во војската, туку општеството мораше да признае дека тоа беше жена во Министерството за одбрана што успеа да ја турне земјата кон НАТО и да го помине прагот .

Тоа успеа да ги зголеми за првпат по подолг временски период, трошоците за одбрана, да се зголемат платите, да се подобри транспарентноста, да се зголемат пензиите, да се подобри квалитетот на работата и животот во војската, и со тоа да не се занемари во ниту еден момент родовиот елемент. Навистина ми е привилегија и едно од моите најголеми достигнувања што 58 проценти од сите раководни позиции во Министерството за одбрана сега ги водат жени. Да се види дека започнавме од 4 проценти од жените во меѓународните мировни операции и сега се придвиживме на речиси 9 проценти, ужасно ниско, но сепак двојно зголемено, да видиме дека тројно го зголемивме многу нискиот број на жени полковници. Да видиме дека за прв пат имаме жена која е аѓутант на претседателот, а овие жени ја шират пораката и дека нашата улога не е само како што беше - секоја - научи ја, исто така е секоја да и помогне на многумина и навистина верувам дека ова е нашата цел како лидери во различни области, но особено во одбранбената и безбедносната област, што сè уште е контролна зона, непознат терен за толку многу мажи и жени.

И кога ќе се навратам, всушност ме погодува колку важно, беше работата на многу мажи и жени во тешките предизвици што Северна Македонија мораше да ги соочи во минатото. И би сакала тука да споменам двајца од нив во оваа просторија – тоа се Теута Арифи и Кларис, кои се изненадување за денес, кои беа едни од најактивните преговарачи зад сцената за време на

переговорите за Охридскиот договор и особено за време на преговорите по охридскиот договор. Овие договори се однесуваат на правење компромиси.

Со работата со овие две жени успеавме некои од невозможните работи да станат можни. И велам, ова е веројатно причината зошто жените се некогаш помалку видливи во преговорите, затоа што ние сме тивките работници.

Ние се обидуваме да бидеме невидливи и да придонесуваме, бидејќи веруваме дека нашата работа ќе се направи подобро вака. Поминавме безброј денови и ноќи делумно затоа што беше помалку сомнително кога две жени преговараа, делумно затоа што бевме фокусирани на резултатите. Но, беа овие две, а потоа и три жени помогнаа во создавањето на првата навистина широка коалиција по нашиот конфликт во 2001 година. Потоа им го доставивме на нашите шефови, но ова е веројатно првиот пат кога отворено зборуваме за ова, и беше работа со Теута, на универзитетот за употреба на симболи и Кларис на практично сè што беше одложено, што го направи Охридскиот договор еден од ретките навистина успешни и сега можеме да кажеме одржливи договори.

Затоа, би сакал да ги повикам сите да размислат за овие прашања. Во текот на последните 20 години склучивме мислам дека беа 3 големи политички договори за кои беа потребни многу преговори. За жал учествував во 3 од нив. Затоа сум постара, затоа сум поуморна, но верувам дека со повеќе жени на маса ќе бевме поефикасни и договорите ќе беа поиздржливи.

И, ако ми дозволите, споменав дека повеќето од нас бевме многу невидливи за време на договорите, јас всушност сега знам дека тоа беше така, и ова ме доведе до второто прашање за кое сметам дека резолуцијата 1325 за ЖМБ се однесува, а тоа е дека насилството е сè уште проблем. И, сите ние присутни на конференции на високо политичко ниво ??? Мислам дека ние често го занемаруваме проблемот, мислам дека веруваме дека сме поминале преку проблемот. Според мене, мислам дека особено со новата технологија и социјалните медиуми, ова станува новата пречка и новата пречка за жените, особено оние кои користат некое од нашето искуство за да станат малку похрабри. Онлајн насилството и малтретирање во кибер просторот за жените станува сила што ќе ги уништи сите наши напори, сите наши достигнувања, доколку не се справиме со ова. Мислам дека ова е добра прилика да се повика на повеќе меѓународна соработка за справување со ова прашање.

Мислам дека имам некои бројки... 41% од жените кои доживеале малтретирање во кибер просторот, имаат страв за својата лична безбедност, 24% стравуваат за безбедноста на нивното семејство. Жените имаат 27 пати поголема веројатност да доживеат онлајн вознемирување отколку мажите. Значи, со оваа структура, и таа не е ориентирана само кон поединци - кон многу социјални медиуми, кои специјално ги таргетираат жените кои се осмелиле да имаат поактивна улога во општеството, и ова е проблем. Поминавме две децении и мислиме, и мажите и жените, дека е во ред да имаат жена покрај масата. Сега, со овој тренд, ги обесхрабруваме сите што ќе се обидат да бидат поактивни. Тоа е структурно насилство не само затоа што е насочено кон жени, туку затоа што е насочено кон сите, кои имаат свое мислење, кои имаат позиција, да бидат лица

кои даваат мислење, да бидат агресивни, да бидат понекогаш силни, и практично им кажува дека треба да го напуштат просторот. Интернетот е дебатно место во нашиот свет, особено за младите генерации. Ако жените решат да повлечат, и тоа ќе се случи доколку не сториме нешто во врска со ова. Тие ќе го изгубат своето влијание, ќе го изгубат својот глас, ќе ја изгубат својата моќ, и затоа гледам во документарниот филм што се емитуваше мислам некаде во Европа, веројатно во Белгија, насловот е толку полн со грди зборови, но тоа беше нешто што ми ги отвори очите, тие што претрпеа насилство, но јас му велам на мојот глас да не ги чита коментарите, и знам дека тоа е рецептот. Но, она што го открив, особено младите девојки кои живеат на интернетот, младите генерации, единствениот одговор е, повлекување. И кога велам, не читај ги коментарите, тоа всушност вели, да не коментираш на коментарите, што значи дека се повлекувам, што значи, дури и со историја на политички борби и безбедносни прашања и безбедносни проблеми, дури и јас ќе се повлечам. Значи, тука ќе завршам со цитат од тој документарец, една од жените вели > Знаете дека тие ни велат дека тоа се само зборови, но она што всушност го слушаме е дека тоа се само жени. И затоа мислам дека треба да бидат жените што ќе ја започнат таа дискусија и ќе ја стават во формат на Жени, мир и безбедност, затоа што верувам дека треба да ја надополниме агендата со нови предизвици, со нова територија и, за жал, со нови пречки . Ние бевме успешни во препреките пред 20 години, мораме да ја преработиме книгата повторно и треба се уште да бидеме феминистки, нели?

Ви благодарам